

Zasedanje Sveta zunanjih ministrov v Parizu:

Sovjetski zastopnik dosledno brani interese nemškega ljudstva

Kakor smo že poročali, se je dne 23. maja t. l. začelo v Parizu zasedanje zunanjih ministrov štirih velesil. Pri delu zasedanja sodelujejo ministri Andrej Višinski (ZSSR), Schuman (Francija), Acheson (ZDA), Bevin (Velika Britanija) ter njihovi svetovalci in izvedenci.

Prvi seji je predsedoval Schuman, pri nadaljnjih predsedovanjih pa se bodo ministri menjavali. Najprej so se sporazumeli za način obveščanja javnosti o delu konference ter o različnih vrstah sej, takoj nato pa so sprejeli dnevni red konference, ki obsega štiri točke. (Dnevni red smo objavili v predzadnji številki.)

Višinski je na prvi seji med drugim opozoril na vprašanje mirovne pogodbe z Japonsko. Ni sicer vztrajal na tem, da bi to vprašanje obravnavali že na tej konferenci, predlagal pa je, da bi na tej konferenci določili prihodnjo, ki naj bi načela japonsko vprašanje.

Na drugi seji so začeli razpravljati o prvi točki dnevnega reda. Višinski je obrazil sovjetsko stališče glede nemškega vprašanja in prinesel naslednje konkretne predloge sovjetske delegacije:

Vzpostaviti delovanje nadzorstvenega sveta Nemčije na prejšnji podlagi kot organizma, ki naj izvaja vrhovno oblast v Nemčiji. Nato naj se vzpostavi medzavezniška komandatura v Berlinu, da se koordinirajo ukrepi civilnega značaja za upravljanje Berlina in da se zajame normalno življenje v Berlinu kot celoti. Upoštevajoč, da gospodarska in politična enotnost Nemčije ni mogoča brez ustanovitve enega samega nemškega centralnega organizma, naj se na podlagi obstoječih organizmov v vzhodni in zahodnih conah ustvari državni svet za vso Nemčijo; vzpostavi naj se enotni sodni sistem za ves Berlin. Vprašanje volitev za določitev pristojnih sodnih oblasti za ves Berlin naj se preda v proučitev zavezniški komandanturi v Berlinu.

Acheson je odgovoril, da je potsdamski sporazum predvideval najprej začasno nadzorstvo. Ker se je nesporazum med zavezniški postril, je Zapad. Nemčija krenila po poti demokracije. Zato ni mogoče po njegovem mnenju »iti nazaj«.

Predloge Višinskega sta odklonila tudi Schuman in Bevin.

Na naslednji seji je Višinski odgovoril na pripombe Achesona, Schumana in Bevina na predloge sovjetske delegacije. Med drugim je dejal: Bistvo izjav treh ministrov zahodnih sil je priznanje, da so načela, sprejeta v Potsdamu, obvezna zanje in za politiko njihovih vlad do Nemčije. Toda trije ministri so v svojih govoricah prezrli tako važna načela potsdamskega sporazuma, kot je gospodarska in politična enotnost Nemčije, čeprav je prav to vprašanje na dnevnem redu zasedanja ministrov za zunanje zadeve. Še več, trdili so, da se je pokazala enotnost Nemčije kot nemogoča in da je Nemčija po Achesonovi izjavi »avtomatično razpadla na posamezne dele«. S takim pojasnilom se sovjetska delegacija ne more strinjati. Tu ni vse v redu. Zares, če ne moremo imeti enotne Nemčije — enotnosti, ki je predmet razpravljanja v Svetu zunanjih ministrov — se samo vsiljuje vprašanje, kaj je z načeli potsdamskih sklepov, na katere so se sklicevali Acheson in drugi ministri zahodnih sil, kot na nesporne in obvezne kašipot v svoji politiki v zvezi z Nemčijo. Tu je očitno protislovje, ki ga je mogoče odpraviti samo, če se držimo načel potsdamskega sporazuma.

V zvezi z izjavami Achesona in Schu-

mana, da bi pomenilo sprejetje sovjetskega predloga o postavitvi zavezniškega nadzorstvenega sveta »korak nazaj« in da to »ne ureja vprašanja«, je Višinski spomnil na nedavno sklenjeni washingtonski sporazum treh zahodnih sil o postavitvi trojne vrhovne nadzorstvene komisije v Zahodni Nemčiji, rekoč, da so tri zahodne sile dejansko proti četveremu nadzorstvu, to je proti nadzorstvu, pri katerem bi sodelovala Sovjetska zveza.

Na sobotni seji je Bevin prebral načrte zahodnih sil glede vprašanja enotnosti Nemčije.

Višinski je zavrnil Bevinove predloge. Ostro je kritiziral načrt zahodnih sil in izjavil, da so predlogi zahodnih sil v nasprotju z željami in interesi nemškega ljudstva, ki želi čimprej sklenitev mirovne pogodbe in odhod zasedbenih sil. Načrt je nadalje v protislovju s potsdamskimi in jaltskimi dogovori. Višinski je zahteval, da se spet vzpostavi nadzorstvo štirih sil in ustanovitev vsenemškega državnega sveta v Berlinu, ki bo imel gospodarska in politična polnomočja.

Višinski je odklonil »priključitev« sovjetske cone k bonnski ustavi, ki temelji na kršitvi demokratičnih načel. Nemško ljudstvo pri tej ustavi ni sodelovalo. Bonnska ustava je rezultat odkritega pritiska zahodnih sil in stremi za razkosanjem Nemčije.

Tretje zasedanje Generalne skupščine OZN končano

Na drugem delu III. zasedanja Generalne skupščine OZN, ki se je pričelo dne 5. aprila t. l. v Lake Successu in ki je bilo pred par dnevi zaključeno, so v glavnem razpravljali o naslednjih vprašanjih:

1. Vključitev Izraela v OZN: sprejeta 11. maja z 32 glasovi proti 12.

2. Primer Mindszentija in bolgarskih protestantskih duhovnikov: Na zahtevo Bolivije in Avstralije je skupščina 22. 4. sprejela resolucijo, v kateri je »izražena zaskrbljenost zaradi obtožb Madžarske in Bolgarije proti Mindszentiju in bolgarskim pastorjem. Vprašanje bodo predlo-

Policijski teror nad stavkajočimi kmetijskimi delavci v Italiji

Rim. (Tanjug). Splošna stavka kmetijskih delavcev, ki traja že teden dni, se je razširila na mnoge južne pokrajine in na italijanske otoke. Po obvestilu Zveze kmetijskih delavcev stavka sedaj že okoli 2 milijona kmetijskih delavcev in naspolovinarjev. 24. maja so prenehali delati tudi kmetijski delavci na Siciliji in v Kalabriji. Stavka je popolna že v 35 italijanskih pokrajinah.

Sporodno s širjenjem stavke prihajajo iz vseh krajev vesti o razdiralnih manevrih demokratičnih sindikatov in veleposrednikov, ter o ojačenem preganjanju stavkajočih. 24. maja so bile v vseh kmetijskih središčih Apulije velike demonstracije proti nasilstvom veleposrednikov. Policijska in jurišna oddelki so s silo razgnali demonstracije.

Na področju Milana je posebno izvežbana policija pričela streljati na stavkajoče kmetijske delavce in ranila več demonstrantov. Delavci so se postavili v bran in odbili policijske napade.

V prvih osmih dneh splošne stavke na-

Ustava nemškega narodnega sveta v Berlinu predstavlja resnične želje nemškega ljudstva, je poudaril Višinski. Rezultat tako imenovanih svobosčin, na katere se sklicujejo zapadne sile, je preganjanje demokratičnih elementov v zahodnih conah. Svobodo uživajo samo tisti, ki so podpirali hitlerjevski režim.

Sovjetski predlogi pa so v popolnem skladu s potsdamskimi sklepi in odgovarjajo interesom nemškega ljudstva, pospešujejo sklenitev mirovne pogodbe in doprinašajo k miru v Evropi.

Višinski je nadalje izjavil, da bi zahodni predlogi pomenili prodiranje britanskega in ameriškega monopol-kapitala v zahodno nemško gospodarstvo, zlasti v Porurje. Predlogi zahodnih sil kažejo, da zapadne sile niso voljne, da bi prišli do sporazuma.

Namestniki zunanjih ministrov zasedajo

Pariz. — Namestniki zunanjih ministrov, ki so zasedali v Londonu in razpravljali o avstrijski mirovni pogodbi, so se v ponedeljek v Parizu prvič sestali. Kakor je znano, bodo poročali zunanjim ministrom o delu londonske konference. Po poročilih tiska je bil Reber odpoklican kot pooblaščenec ZDA za avstrijsko mirovno pogodbo. Na njegovo mesto je stopil Achilles.

žili podpisnicam mirovne pogodbe z Madžarsko in Bolgarijo.

3. Španija: Predloženi sta bili dve resoluciji: resolucija Poljske in resolucija Brazilije, Bolivije in Kolumbije. Obe resoluciji sta bili odbiti, čeprav so drugo z vsemi silami podpirale ZDA in Velika Britanija.

4. Italijanske kolonije: Zaključne debate so bile na osnovi načrta Bevin — Sforza, ki je bil končno odbit.

5. Indonezija: Vprašanje so odložili na prihodnje zasedanje na osnovi sporazuma, ki je bil 7. maja dosežen v Bataviji.

6. Indijske manjšine v Južni Afriki:

jemnikov na polovico in dnevnicaarjev v Italiji so aretirali nad tisoč kmetijskih delavcev. V sporočilu Zveze italijanskih kmetijskih delavcev je poudarjeno, da je med aretiranimi tudi 32 tajnikov krajevnih organizacij sindikata kmetijskih delavcev.

Seja Zavezniškega sveta za Avstrijo

Dunaj. (TASS). Na petkovi seji Zavezniškega sveta za Avstrijo je sovjetski visoki komisar Sviridov izjavil, da je preprečevanje ustanovitve novih demokratičnih strank groba kršitev tozadevnega sklepa Zavezniškega sveta z dne 11. septembra 1945.

Predlagal je, da bi pooblastili politično ravnateljstvo Zavezniškega sveta, da v teku enega meseca prouči vse došle prošnje za ustanovitev novih političnih strank in predloži Zavezniškemu svetu svoja priporočila, da se tako omogoči politično udejstvovanje v Avstriji vsem novim političnim strankam, katerih programi niso

IZ VSEBINE

Kmetijski delavci na Nižjem Avstrijskem so zmagali. — Novi jugoslovanski filmi v letu 1949. — Za rojstni dan maršala Tita je začela obratovati nova tovarna penicilina. — Zaradi znižanja cen so sovjetski državljani prihranili 86 milijard rubljev.

Sprejeta je bila francoska in meksikanska resolucija, ki vabi predstavnike Indije in Južne Afrike k direktnim pogajanjem.

7. Sovjetske žene poročene s tuji: Skupščina je sprejela splošna priporočila.

8. Prenos vesti: Na francoski predlog je skupščina sprejela dogovor, ki se nanaša na mednarodno obveščevalno službo; razpravljanje o svobodi obveščevanja pa so prenesli na prihodnje zasedanje.

9. Repatriacija beguncev: Skupščina je sprejela poročilo mednarodne organizacije IRO (mednarodne begunske organizacije).

10. Socialna in kulturna vprašanja: To vprašanje so pretresali samo v splošnem in bosta naprej o njem razpravljala gospodarski in socialni svet OZN.

11. Vprašanje afriških domačinov: Skupščina je predlagala to vprašanje v študij gospodarskemu in socialnemu svetu.

12. Vojska Združenih narodov: Skupščina je predala posebnemu odboru, ki ga sestavlja 14 članov, preučevanje ustanovitve posebne posadke, ki naj bi štela 800 mož in ki naj bi ščitila delegacije OZN.

13. Uradni jeziki OZN: Odbit je bil predlog, po katerem naj bi bila uradna jezika OZN tudi ruščina in kitajščina.

To bi bili v glavnem vsi problemi, ki so prišli v dveh mesecih zasedanja na dnevni red. Iz tega kratkega pregleda sklepov pa je razvidno, da sta si ZDA in Velika Britanija prizadevali osredotočiti pozornost na drobna in manj važna vprašanja, medtem pa so važnejše politične probleme potiskali hoté v ozadje. Značilen za sedanje zasedanje OZN je tudi neuspeh, ki sta ga prav ob koncu zasedanja doživela dva predloga angloameriškega bloka: predlog o Španiji in o italijanskih kolonijah.

Jugoslovanska delegacija je na tem posvetovanju dosledno podpirala protimperialistično stališče Sovjetske zveze in drugih držav ljudske demokracije. Posebej je prišlo to do izraza v jugoslovanskem stališču do obsodbe Madžarske in Bolgarije s strani imperialističnega bloka pri indonezijskem vprašanju, ko je jugoslovanski delegat Vilfan poudaril, da je stališče jugoslovanskih narodov prežeto z globokimi simpatijami za indonezijsko ljudstvo. Prav tako je jugoslovanska delegacija odločno zagovarjala stališče, da se je treba upreti vsakršnemu poskusu izpodkopavanja temeljev OZN. Zastopnik jugoslovanske delegacije je podal tudi stališče Jugoslavije do raznih napadalnih blokov, ki je dejal, da niti Atlantski pakt niti evropska unija ne stremita po uvrstitvi miru, ampak le po pripravljanju nove vojne.

Stališče Jugoslavije na Glavni skupščini OZN in govori njenih delegatov niso samo izraz dosledne protimperialistične politike, ki jo vodi jugoslovanska vlada, marveč so tudi ponoven odgovor vsem tistim »kritikom«, ki vsak dan ponavljajo nesramne in bedaste izmišljotine, da »prehaja Jugoslavija v imperialistični tabor«.

Zastopniki zahodnih sil so bili proti temu predlogu in tako jasno izrazili svoje pravo stališče do ustanovitve novih strank.

Zavezniški svet je poslal uredništvom neonacističnih listov »Neue Front«, »Alpenruf« in »Der Ausweg« pismeni ukor zaradi širjenja nacistične propagande. Sovjetski zastopnik je ob tej priložnosti ugotovil, da ameriški in britanski element odklanjata učinkovite ukrepe proti aktivni nacistični propagandi v Avstriji in da predstavljajo takšni ukori le polovične ukrepe.

Novi jugoslovanski filmi v letu 1949

Medtem ko so v Jugoslaviji leta 1948 izdelali 4 umetniške filme »Nesmrtna mladost«, »Življenje je naše«, »Na svoji zemlji« in »Sojka«, 51 dokumentarnih filmov, 55 mesečnikov in 52 tednikov, je za leto 1949 v načrtu izdelava naslednjih filmov: 12 umetniških filmov, 11 polnometražnih in 30 kratkometražnih dokumentarnih filmov, 72 mesečnikov, 52 tednikov in 25 poučnih filmov na ozki trak.

Med prvimi letošnjimi filmi bo film »Zastava«, ki ga pravkar dokončuje v svojih ateljejih »Jadran-film«. Snov za film je vzeta iz narodnoosvobodilne borbe. Scenarij je napisal Jože Horvat, režira pa Branko Marjanovič. Iz narodnoosvobodilne borbe črpa svojo snov tudi drugi letošnji film »Jadran-filma« »Poslednji odred«. Scenarij je delo Zvane Crnje, režiser je Ferdo Hanžekovič.

Junaška borba grških partizanov je predmet filma »Do zmage« ali »Mati Katinina«. Po scenariju Oskarja Daviča ga režira Nikola Popovič. Produkcija »Zvezda Avala filma«. Učenci filmske šole pa sodelujejo v filmu »Filmska šola«, kjer je prikazano njihovo šolanje in delo.

»Avala film« bo kmalu dokončal film »Pripovedka o tvornici«. Režiser V. Pogrebič je napisal za film tudi scenarij. Prva jugoslovanska filmska pravljica pa je film »Čarobni meč«, za katerega je po narodni pravljici napisal scenarij Vojislav Nanošević, ki je tudi režiser filma. Jugoslovanski Džordžević je napisal scenarij za film »Jezero«. Predmet filma je gradnja hidrocentrale. Življenje jugoslovanskih ujetnikov po nemških taboriščih prikazuje film »Ujetniki«. Scenarij za film je po svojem romanu »Na svidenje v oktobru« napisal Oto Bihalji. Pri pisanju scenarija je sodeloval tudi Sima Karaoglanovič. Film režira Gustav Gavrin. Trpljenje mesta Kragujevca in strašni pokol leta 1941 bo prikazal film »Velike žrtve«. Pisec scenarija je Ljubiša Manojlovič.

Poleg že zgoraj navedenih filmov pripravlja »Jadran-film« v Zagrebu še film po romanu Sime Matavulja »Bakonja fra Brne«. Scenarij je napisal Jakša Ravljica.

Razen dosedaj naštetih pripravljata beograjski podjetji »Avala in Zvezda film« še umetniški film o življenju in delu Vuka Karadžića, umetniška filma »Husinski rudarji« in »Hrvatski upor« ter film po scenariju Oskarja Daviča »On ni več srečen« in film o življenju Nikola Tesle.

»Triglav-film« pripravlja umetniški film o največjem slovenskem pesniku Franceu Prešernu. Scenarij je napisal in bo film tudi režiral Bratko Kreft. France Bevk je

Zaradi znižanja cen so sovjetski državljani prihranili 86 milijard rubljev

V Sovjetski zvezi so leta 1947 izvedli denarno reformo in znižali cene potrebnim široke potrošnje. S tem ukrepom so potrošniki mogli prihraniti v letu 1948 približno 86 milijard rubljev. Tudi v primestju letošnjega leta je kupna moč rublja močno narasla. Zaradi tega dviga sovjetskega gospodarstva je mogla sovjetska vlada izdati 1. marca 1949 nov dekret, s katerim je spet znatno znižala cene.

Tako so znižali za 30 odstotkov cene naslednjih izdelkov in potrebščin: senu, soli, vodki, semenom, gramofonom in uram; za 25 odstotkov likerjem in televizijskim aparatom; za 20 odstotkov krmi, sirom, plastičnim, železnim izdelkom in usnjenim izdelkom, oblačilom po meri v trgovinah in modnih hišah, kolesom, radijskim aparatom, klavirjem in harmonikam, gramofonskim ploščam, luksuznim izdelkom, pisalnim strojem; za 15 odstotkov so znižali cene vinu, konjaku, sadnim sokovom, oblekam, srajcam in drugim potrebščinam iz svile, bombažnemu blagu, svilenim nogavicam, čevljem, klobukom ter drugim tekstilnim izdelkom; za 12 odstotkov površnikom in za 10 odstotkov ceno kruhu in moki, močnatim izdelkom, mesu, svinjini ter konzerviranim izdelkom, ribam, maslu, tobaku, volnenemu blagu, svili, kožuhom, drobnemu blagu, električnemu materialu za dom (pečem, likalnikom, kuhalnikom itd.) fotografskim aparatom in daljnogledom.

S tem znižanjem cen bodo državljani Sovjetske zveze prihranili v letošnjem letu približno 71 milijard rubljev. To je druga stopnja v državnem načrtu za znižanje cen in s tem dvigom življenjske stopnje

napisal scenarij za umetniški film, ki nosi začasni naslov »Trst«. Film bo režiral France Štiglic. Pripravlja se tudi film, ki bo obravnaval problem združništva na vasi. Scenarij piše J. Potrč.

V letu 1949 bosta začeli izdelovati svoj prvi umetniški film tudi podjetji »Bosna film« in »Vardar film«.

Največ dokumentarnih filmov imata v programu »Zvezda« in »Avala film«, ki bosta posnela 15 dokumentarnih filmov, kakor: »Prekop Dunav-Tisa-Dunav«, »Gradbeniki v LR Srbiji«, »Ljudska fronta Srbije«, »Narodne manjšine«. Posneli bodo tudi dolgometražne filme o Beogradu in Železniku. Nadaljnji predmeti dokumentarnih filmov bodo: Avtostrada Beograd-Zagreb, reka Drina, žena v gospodarstvu na vasi, delo po rudnikih, avtonomna oblast Vojvodina itd.

Rudarstvo v Črni gori

Pred 20 leti je črnogorski kmet Todovič odkril ležišče svinca in cinka v Šuplji stijeni. Leta 1941 je okupator nameraval začeti izkoriščati rudne zaklade, kar pa so preprečili partizani. Po osvoboditvi so domačini začeli pripravljati in raziskovalna dela. Ugotovili so, da so rudno izkoriščali v starem veku: odkrili so več prastarih rogov. — Nedavno so do-

»Jadran-film« bo letos izdelal dva polnometražna dokumentarna filma, 10 kratkometražnih dokumentarnih filmov in 10 mesečnih pregledov.

Polnometražna dokumentarna filma bosta: barvni film »Lepote Jugoslavije« in črno-beli »Pomorstvo«. Kratkometražni pa bodo: film o nafti, o novih delih naših skladateljev, o gozdarstvu, o izsušitvi poplavljenih polj, o hidrocentralah itd.

Oglejmo si še plane »Vardar-filma« in »Bosna-filma«. Med osmimi dokumentarnimi filmi, ki jih bo letos snemal »Vardar-film« v Skoplju, so: Vaška delovna zadruga Lazarpolje, Mavrovo, Film o reki Vardar in Vardarski kotlini, o Ohridskem jezeru, njegovih lepotah in gospodarskem pomenu itd. »Bosna-film« v Sarajevu pa bo poleg ostalih dokumentarnih filmov izdelal film Proga Bihač-Kuini.

mačinom priskočili na pomoč strokovnjaki iz Trepče in poslej so v novem rudniku začeli uspešno izpolnjevati proizvodne naloge. V zvezi z izkoriščanjem rudnih ležišč v kraju brez prometa morajo letos zgraditi 31 km dolgo cesto in 9 km dolgo žičnico. Nadalje bodo zgradili tudi stanovanjske hiše za rudarje, restavracijo in ambulanto.

Za rojstni dan maršala Tita je začela obratovati nova tovarna penicilina

Beograd. — 25. maja t. l. je začela obratovati nova tovarna zdravil, ki bo izdelovala penicilin iz domačih surovin.

Sredi lanskega leta so bili nabavljeni stroji za tovarno penicilina. Inženirji, tehniki in delavci medicinske industrije so dobili nalog, da montirajo stroje v tovarni. Že prvi dan so sprejeli kolektivno obveznost, da bodo montiranje nove tovarne dokončali na 57. rojstni dan maršala Tita. To svojo obveznost so delavci in

strokovnjaki medicinske industrije izpolnili dan pred rokom.

Hkrati z graditvijo nove tovarne penicilina vsak dan usposablja nove kadre za laboratorije v medicinski industriji. Z obratovanjem te tovarne bo imela Jugoslavija poleg drugih zdravil, ki jih že izdeluje v Jugoslaviji, skoraj zadostno količino penicilina. Začeli so že s poskusnim proizvodnjem penicilina, ki bo trajalo nekaj mesecev.

Kmetijski delavci na Nižjem Avstr. so zmagali

Stavka 400 kmetijskih delavcev na Lichtensteinovih posestvih na Nižjem Avstrijskem je bila po enem tednu vsled vztrajnosti in enotnosti stavkajočih uspešno končana.

Kakor poroča tisk, je uprava posestev sprejela naslednje zahteve kmetijskih delavcev: Nameravano zvišanje delovnega časa od 48 na 54 ur izostane, uprava prizna 48-urni delovni teden, delo nad 48 ur tedensko pa plača kot nadure. Delavcem,

ki so jim bile del. ure odtegnjene kot kazen, se to povrne. Kot doslej bodo kmetijski delavci dobili mesečne mezde; plačevanja po urah, kar bi pomenilo poslabšanje mezd, uprava ne bo uvedla. Odpoved službe trem obratnim funkcionarjem bo uprava preklcala.

Kmetijski delavci slej ko prej zahtevajo odstranitev fašističnega upravnika, ki je s svojimi provokacijami izzval stavko.

Uspešna stavka ni pokazala samo kmetijskim delavcem na Lichtensteinovih posestvih, temveč hkrati vsemu delavstvu — piše k temu avstrijski napredni tisk — da kmetijski delavci niso več izpostavljeni na milost in nemilost samovoljni in izkoriščevalju veleposestnikov, če se bodo tudi v bodoče enotno in strnieno skupno z industrijskimi delavci zoperstavili vsem napadom veleposestnikov in kapitalistov.

Tudi letos bodo šli naši otroci na počitniško kolonijo v Jugoslavijo

Že lansko leto je nad 150 naših otrok uživalo mesec dni počitniškega oddiha v Jugoslaviji. Glavni odbor AFŽ Slovenije je posvetil vso skrb in pažnjo, da so se naši najmlajši v tem kratkem času prav dobro počutili in tudi zdravstveno opomogli. Vsem otrokom bo ostal spomin na počitniško kolonijo v Ribnici na Dolenjskem in Crikvenici ob Jadranskem morju neizbrisno v spominu. Čutili so veliko ljubezen, ki jo do nas gojijo bratje onstran Karavank. Obiskali so svetovno znano Postojnsko jamo, Pionirsko progno v Ljubljani itd.

Tudi letos je AFŽ za Slovensko Koroško prejela od Glavnega odbora AFŽ Slovenije povabilo, da bo spet lahko večje število naših otrok šlo na oddih v Jugoslavijo. V poštev pridejo otroci, ki so zdravstveno ali socialno potrebni, v starosti od 7 do 14 let. Prijave je treba poslati najkasneje do 10. junija 1949 na Pokrajinski odbor AFŽ za Slovensko Koroško v Celovcu, Salmstrasse 6. Priloženi morajo biti naslednji dokumenti:

1. krstni list,
2. domovinski list,
3. potrdilo bivališča (Aufenthaltsbescheinigung).

PO ŠIRNEM SVETU

London. — Na letnem občnem zboru sindikatov britanskih pekovskih pomočnikov v Blackpoolu je predsednik sindikatov Hayness ostro kritiziral vladni proračun. Poudaril je, da prejšnji sindikat ni zahteval višjih mezd zato, ker je veroval, da bo vlada podvzela primerne korake proti povišanju cen. S sprejetjem letošnjega proračuna, je dodal Hayness, pa odpade sleherni razlog za blokiranje mezd. Sindikat pekovskih pomočnikov, ki šteje 330.000 članov, bo zahteval povišanje mezd.

Nikozija. — Pri občinskih volitvah na Cipru je zmagala lista Komunistične partije v treh mestih od šestih na vsem otoku, in sicer v mestu Limassolu, drugem po velikosti, Famagusti in Larnaki. Čeprav so bile volitve pod pritiskom in nasiljem desničarskih strank, ki jih je podpirala policija, je dobila Komunistična partija 9000 glasov od 19.000.

Haag. — Agencija ANP poroča, da so na Javi in Sumatri intenzivni boji med nizozemskimi četami in Indonezijci. Poveljnik nizozemskih čet general Spor je izjavil, da so opazili aktivne operacije partizanov celo v tistih področjih, kjer je bilo že dalj časa zatišje.

Washington. — Bilten ameriškega znanjega ministr. piše, da je kreditni odbor predstavnikega doma priporočil, naj bi se sklad »programa evropske obnove« zmanjšal v proračunskem letu 1950 za 15 odstotkov.

Kodanj. — Po uradni statistiki je bilo število brezposelnih na Danskem letos aprila za 40.000 ljudi večje kot aprila 1948. Število brezposelnih kovinarjev in livarjev se je povečalo v primeri z lani od 1 na 6.2 odstotkov. Število brezposelnih kovinarjev se je povečalo od 0.5 na 5.8 odstotkov. Število brezposelnih delavcev v tobačni industriji je naraslo od 0.9 na 8 odstotkov.

Pariz. — V pariškem predmestju Ile Moulinot je ostalo brez zaslužka 1500 delavcev tovarne letalske industrije. Uprava tovarne je sklenila zapreti tovarno in je poklicala orožnike, da so zasedli tovarniške prostore. Uprava je izjavila, da je prekinila obrat zaradi »incidenta« med objavo sklepa o odpustitvi 285 delavcev, ki so »žalili direktorja« in zahtevali razgovore o ugoditvi delavskim zahtevam. Zaradi tega protidelavskega ukrepa so imeli delavci in nameščenci tovarne zborovanje, na katerem so pozvali generalno konfederacijo dela, naj ukrene vse potrebno za enotno akcijo vseh sindikatov njihove stroke.

Moskva. — (TASS) Dne 27. maja t. l. je bila v Kremlju končana seja vrhovnega sovjeta ZSSR. Vrhovni sovjet ZSSR je soglasno potrdil državni proračun za 1949. leto in odloke prezidija vrhovnega sovjeta ZSSR.

4. zdravniško izpričevalo in
5. izjava staršev, ki mora biti potrjena od občine. Otroke homo delili v dve skupini, s prvo skupino grejo otroci od 10 do 14 let, z drugo pa od 7 do 10 let.

AFŽ za Slovensko Koroško
Pokrajinski odbor

Atene. — (Reuter) 6 partizanov, ki so bili zaradi udeležbe pri decemberski vstaji 1944, leta obsojeni na smrt, je bilo na otoku Aegina usmrčenih. V protest proti temu je začelo 400 jetnikov gladovno stavko.

Berlin. — (TASS) Delegacija nemške gospodarske komisije je odpotovala iz Berlina v Frankfurt ob Meni, da bi nadaljevala tam začeta pogajanja z zastopniki gospodarske uprave biconije o zopetni vzpostavitvi mednarodne trgovine.

Fenjang. — TASS poroča, da je bilo v Južni Koreji 1. maja t. l. približno 674.000 nezaposlenih delavcev, med njimi tudi 310.000 kmetijskih delavcev. Minister za socialno politiko pri lutkovni južnokorejski »vladi« je izjavil, da ni mogoče sedaj podvzeti nobenih ukrepov proti brezposelnosti.

Po naši zemlji

Hodiše

Slovensko prosvetno društvo »Zvezda« v Hodišah je proslavilo v nedeljo, 29. t. m., 45. obletnico svojega obstoja. Lepi popoldne zadnje majniške nedelje je privabil številne goste, ki so napolnili dvo-rano prosvetnega doma do zadnjega kotlička.

Kot uvod k proslavi je tovariš Janko Šetil podal kratek oris društvene zgodovine. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1904 in sicer prvotno kot pevsko društvo »Zvezda«. »Zvezda« naj bi bila zvezdovodnica našemu narodu skozi vse čase — dobre in težke. V dobi kulturnega preporoda v letih 1900 — 1910 je bilo na Koroškem ustanovljenih največ društev. Pevsko društvo je močno vzbudilo narodno zavest. Leta 1907 je nastalo iz pevskega društva izobraževalno in pevsko društvo in tedaj so igrali prvi prosvetaši pri nas prve igre. V teku 45 let je vodilo naše društvo štirinajst predsednikov, ki so po večini že pomrli in tudi mnogo članov skoraj polstoletne dobe. Prvo dobo, pred prvo svetovno vojno, je društvo doživelo zelo živahen razmah. Prva imperialistična svetovna vojna pa je društveno življenje skoroda zatrla. Večina društvenikov je morala k vojakom in šele v letih 1918 — 1920 je društvo spet začelo. To je bilo v dobi pred plebiscitom. Po izgubljenem krivičnem glasovanju se je društvenega premoženja poskušalo polastiti nemško društvo, a se mu vsled našega upora in vztrajnosti ni posrečilo. Prostorov za predstave nikjer nismo dobili, zato smo igrali na prostem. Po prizadevanju župnika g. Starca smo postavili društveni dom in 10. januarja 1927 smo v tem prvič igrali. Tisti čas se je društvo zelo živahno razvilo, imelo je 350 članov in doseglo svoj višek ob 30. letnici, ki smo jo proslavili leta 1934 z opero »Kovačev študent«. Toda prišlo je leto 1938. V začetku je bilo navidezno naše delovanje še omogočeno, toda slutili smo, kaj bo prišlo in res 1941. leta so Hitlerjevi samodržci društvo razpustili, izseljivali in preganjali najboljše naše člane. Hoteli so nas iztrebiti. Končno pa je bil nacionalsocializem strt, izseljenci so se vrnili, »Zvezda« spet deluje in danes praznujemo njeno 45. obletnico.

Nato je prevzel besedo predsednik Slovenske prosvetne zveze in v svojem slavnostnem govoru najprej naglasil, da lahko s ponosom proslavljamo 45. obletnico »Zvezde«. Za nami je 45 let dela, uporne in vztrajne borbe proti tujemu gospostvu, ki nas je vedno tlačilo. Naša prosvetna društva so bila vedno hkrati tudi politična društva, ki so se borila za nacionalni obstoj, za svobodo in končno osvoboditev. Naši kulturniki so bili hkrati tudi naši politični voditelji. Prešeren je pred sto leti pokazal narodom pot do svobode. V istem smislu so pri nas delali Urban Jarnik, Matija-Majar Ziljski, kmet France Grafenauer, zadnji ljudski poslanec v dunajskem parlamentu in drugi. Vsi so bili hkrati kulturniki in politiki. Ni kulturne svobode brez politične svobode. Nišo nas mogli umičiti v preteklih letih, niso mogli potujčiti naše zemlje. Naš narod se je znal vedno upreti pritisku. Ko danes za zeleno mizo rešujejo naše vprašanje, naj gredo po tozadevne informacije k generaciji, ki se je na tej zemlji borila, da se prepričajo o našem resničnem stanju, ne pa kakor Reber, ki jih je iskal pri bivših Hitlerjevih oficirjih.

Nikdar pa ne smemo in ne bomo pozabili, komu se imamo zahvaliti, da proslavljamo danes 45. obletnico »Zvezde«, in da v Parizu razpravljajo o našem vprašanju. To so edino naši partizani, ki so prišli za orožje in šli v borbo za svobodo. Tem junakom in vsem onim, ki so pred pol stoletjem prišli za orožje kulture, kajti oboje je potrebno, velja naša zahvala.

Na današnji proslavi bodo Hodišani igrali Cankarjevo dramo »Kralj na Betajnovi«. Zelo posrečena ideja, ker v tej drami nam je Cankar že pred 45 leti pokazal pravo pot, ki jo danes hodimo, pokazal nam je zlo, ki ga mnogi kralji na Be-

tajnovi, ki jih krije moč bogastva in štiti pred roko pravice, izvajajo nad delovnim ljudstvom. Cankar je videl pred seboj dva svetova: svet bogatašev, ki živijo v izobilju in teptajo v tla najosnovnejše pravice človečanstva, hodijo pot krivice in zločina in svet malega delovnega človeka, obsojenega na pot bede in pomanjkanja, izkoriščena po gospodarsko močnejših. Danes smo se v borbi teh dveh taborov odločili tudi mi in utiramo pot v socializem. Da, naš narod je danes doživel in vključil smo se v tabor naprednih sil pod vodstvom Sovjetske zveze, ki dosledno vodi borbo za pravice zatiranih, svobodo podjarmljenih, za našo nacionalno svobodo in socialno enakopravnost, za človeka vredno življenje. To borbo vodijo danes vsi napredni narodi vsega sveta, ki se s tem, da se borijo za svoje

življenjske pravice, borijo tudi z nami in za nas. Ta borba se izraža v malem tudi v tej Cankarjevi drami in je tragična slika naše vasi. Zato mora biti naše kulturno delo tudi politična borba, borci moramo biti za socialne in nacionalne pravice. Samo tako bomo zmagali in bo pravilno rešeno naše vprašanje.

Igralci so dobro igrali in želi tudi navdušeno odobranje. Zelo dobri so bili tudi nastopi pevcev in tamburašev. Zadovoljni smo bili, ker je prireditev dobro uspela.

Na proslavi zbrani Slovenci iz Hodiš in okolice so poslali zunanjim ministrom v Pariz brzojavko, v kateri zahtevajo, da ministri zaslišijo tudi zastopnike Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško, ker le ti morejo podati pravilno sliko o našem dejanskem položaju.

Kmetom iz pliberške okolice so tudi letos krivično odmerili oddajo živine

V občinah Žvabek, Blato, Bistrica p. Pl. in Libuče vlada med kmečkimi prebivalstvom, ki ima le malo živine, veliko ogorčenje. V zadnjih tednih so dobili kmetje od občin predpise, koliko klanve živine morajo letos oddati. Predpisani kontingent za leto 1949 je veliko višji kot lanski in odmerjen skrajno krivično. Kmetje, ki že lani zaradi skrajno nizkega in skrčenega števila živine, predpise oddaje niso mogli polniti, so letos prejeli predpisano še višjo količino. Mnogim kmetom so lansko jesen nasilno vzeli živino samo zato, ker jim je manjkalo samo še nekaj kilogramov k izpolnitvi kontingenta in jih prisilili, da so višino kontingenta prekoračili za 200 do 300 kilogramov. Ta presežek oddane živine od lanskega leta pa pri odmeri letos niso upoštevali.

Že lani se je pokazalo, da so tako nasilno odvzemali živino ravno na področju velikovškega okrajnega glavarstva. Poseben teror je bil v izrazito slovenski pliberški okolici, kjer gospodarijo OeVP-jevski vaški mogotci, OeVP-jevski in SPOe-jevski župani do proslulega »ekszupana« Paulitscha. Pri takem ravnanju pa jih podpira in podžiga velikovški okrajni glavar dr. Wagner, ki se je že v številnih primerih izkazal kot zagrižen nasprotnik slovenskega ljudstva. Pri gospodarskih šikanah slovenskega kmečkega prebivalstva mu s previsokimi odmerami oddaje pridno pomaga naduti Guetz, načelnik prehranjevalnega urada v Velikovcu in kot prav takšen prehranjevalni inšpektor, »baron« Boyneburg.

Kljub temu, da so kmetje pliberške okolice novembra lanskega leta zaradi svojega gospodarskega obstoja zahtevali 50 odstotno znižanje kontingenta za oddajo živine, niti okrajno glavarstvo niti

deželna vlada te popolnoma utemeljene zahteve ni upoštevala. Deželna vlada je sicer na papirju odredila, da se oddaja živine letos ne sme odmerjati šablonsko, temveč se mora predvsem upoštevati vrsta živine, ki jo ima posameznik, teža in mesnost, nadalje kolikor in kakšno krmo ima posameznik, kakšna je kakovost zemlje in lega gospodarstva. Ta odredba pa je samo krpa papirja, ker v praksi jo zlasti v velikovškem okraju izvajajo drugače. Okrajno glavarstvo pri razdelitvi kontingenta na slovenske občine te odredbe nikakor ni upoštevalo. Gospod Guetz, ki je po občinah sodeloval pri porazdelitvi oddajnih predpisov na posameznike, je to odredbo kratko in malo prešel in navil kontingent pri tistih, ki imajo že itak premalo živine.

Slovenski kmetje pliberške okolice se upravičeno zgražajo nad takim ravnanjem in pošiljajo prizive na okrajno glavarstvo ter protestirajo proti krivični in nemogoči odmeri oddaje živine. S krivičnimi in protizakonitimi nakladami za oddajo živine hočejo denarni mogotci in nam sovražna gospoda spraviti slovenskega kmeta na kant.

Kmečko prebivalstvo se bo ubranilo edinole, če bo složno in enotno nastopalo proti tem krivicam in se neizprosno borilo za uresničenje svojih zahtev. V interesu vsega kmečkega prebivalstva v velikovškem okraju je, da se dr. Wagner, Guetz in Boyneburg odstranijo iz svojih položajev in da deželna vlada izpolni zahtevo pliberških kmetov, ki so jo postavili že 18. novembra lanskega leta. Izkušnje lanskega leta govorijo, da bodo oddajo živine odmerjali vedno krivično in bodo vsi prizivi brezuspešni, dokler bodo prej imenovani gospodje sedeli na okrajnem glavarstvu v Velikovcu.

Naše mladince so spet nezakonito in krivično kaznovali

Svoboda besede in tiska je v avstrijski tako imenovani demokratični državi po zakonu zajamčena. Ravnotako širjenje legalnega tiska, lepakov in letakov iz roke v roko ali v javnosti. Te demokratične in zakonite pravice so se poslužili tudi naši mladinci, ki so pred prihodom ministra dr. Gruberja na ozemlje Slovenske Koroške v javnosti širili in lepili naše legalne lepake, ki jih je izdala Osvobodilna fronta za Slovensko Koroško. Reakcionarni elementi so vsepovsod nemoteno lepili lepake s fašističnimi gesli. Toda ta zakonita pravica v očeh pliberških orožnikov in velikovškega okrajnega glavarstva očitno za nas in za naše mladince ne velja. V noči od 29. na 30. aprila so orožniki prijeli štiri naše mladince in sicer tovariše Kolenika Joška, Krasnika Janka, Plešnika Franceja in Lužnika Fricca, jim zaplenili lepake in jih pridržali do devetih drugega dne v zaporu okrajnega sodišča v Pliberku. Rekli so jim,

da je prepovedano lepiti naše lepake. Torej popolnoma krivična in nezakonita prepoved. Namen je bil očiten. Preprečiti so hoteli, da bi minister nikakor ne mogel zapaziti znakov slovenskega življa na Koroškem in ne bi mogel videti, kaj Slovenci hočemo. In k temu sta po nekaj tednih tovariša Kolenik Joško in Lužnik Fricci od velikovškega okrajnega glavarstva prejela kazen in bila obsojena vsak na 40 šilingov globe ali 38 ur zapora, z utemeljitvijo, da sta lepila lepake na hiše. To je višek nesramnosti, kajti z reakcionarnimi lepaki so bile nalepljene vse hiše, z izzivalnim namenom tudi slovenske, in ni bilo slišati, da bi bil kdo zaradi tega kaznovan. Tovariša sta bila kaznovana samo zato, ker sta slovenska mladince in sta širila naše in sicer legalne lepake.

Spet primer krivic in teptanja demokratičnih pravic, ki jih ob vsaki priložnosti kratijo Slovencem na Koroškem.

Borovlje

V začetku tega meseca je prišla v šolo nastavljenka »Mladinskega urada«, da bi sina tov. Grudnerjeve odpeljala v Celovec v poboljšilnico. Ko je o tem zvedela mati, je zahtevala, naj otroka pripeljejo domov, in naj ji povedo vzroke, zakaj ga hočejo odpeljati. Dobila je odgovor, da se fant nikakor ne učiti in da stalno zanemarja pouk v šoli. Nadalje so kot vzrok navedli tudi razne izmišljene »zločine« in tatvine, ki jih je nien sin baje napravil leta 1947, kar pa se je že tedaj izkazalo kot podla laž in obrekovanje. Posebno značilen je bil odgovor učitelja Sorga, ki se je izrazil, da je njemu popolnoma vseeno, če se kdo uči ali ne, vseeno, ali kdo dela šolske naloge ali ne. Končal je z besedami: Kdor se ne učiti, naj zaradi mene sedi do 12. ure v šoli, potem pa gremo skupaj domov, saj ni treba da bi se učil, kajti potrebujemo tudi neumnih ljudi za težko delo!

To naj bi bile besede učitelja, ki je poverjen za vzgojo naših otrok, ki ga mi plačujemo, da bi naše otroke vzgojil v poštene in koristne člane človeške družbe. Mi smo mnenja, da prav učitelj ne sme delati nobene razlike med siromašnimi otroki in otroki denarno boljše stoečih staršev. Pri navedenem primeru pa se nam vsiljuje nasprotno mnenje, kajti učitelj Sorgo, medtem ko zapostavlja in zanemara siromašnega otroka sina tov. Grudnerjeve, na drugi strani še privatno poučuje otroke bogatih družin v okolici. Zato se tudi ne bi smel čuditi, če zapostavljeni učenec zgubi veselje za šolo. Nasprotno, prav takemu otroku bi kot ljudski učitelj moral posvečati še več pažnje in mu pri pouku nuditi vso podporo.

Vsiljuje se nam mnenje, da se učitelju Sorgu ne zdi vredno, da bi tudi otroke revnih staršev požrtvovalno poučeval, pa še, če so to otroci zavednih antifašistov, kakor je to primer sina tov. Grudnerjeve. Poskrbeli bomo, da bodo naše otroke pravi ljudski učitelji vzgajali v zavedne in poštene ljudi, pa čeprav to raznim Sorgom ne bo šlo v račun.

Pliberk

V četrtek, dne 26. t. m. je bilo pri Brezniku zborovanje Kmečke zveze za Slovensko Koroško. Tovariš Kolenik Janez, predsednik občinskega odbora za občino Libuče, je odprl zborovanje in v svojih uvodnih besedah naglasil potrebo kmečkih shodov, ker kriza v kmečkem gospodarstvu je čedalje bolj občutna in nastajajo vprašanja, ki jih homo mogli rešiti le v skupnosti, slogi in enotni organizaciji vsega kmečkega in delovnega ljudstva. Nato je v naši sredi pozdravil sekretarja Kmečke zveze za Slovensko Koroško, tovariša Blaža Singerja, in mu podal besedo.

Tovariš Singer je kot strokovnjak za kmečke probleme v obširnem in izčrpnem referatu razčlenil dejansko stanje, v katerem se kmečko gospodarstvo danes nahaja. Označil je vzroke, ki vodijo v vedno težjo gospodarsko krizo in v obubožanje malega in srednjega kmeta. Po analizi različnih vzrokov, ki vodijo našega malega in srednjega kmeta v propast, je prišel do zaključka, da je tako stanje v največji meri posledica tega, ker kmetje v javnih ustanovah nimajo zastopstva, ki bi imelo resnično skrb za kmečke interese. Imamo kmetijsko zbornico, ki se za malega in srednjega kmeta malo briga. To pa zaradi tega, ker v zbornici ne sedijo kmetje, ampak veleposestniki, vodijo jo kapitalisti, ki imajo za malega in srednjega kmeta malo razumevanja in zastopajo samo koristi veleposestva. To svojo trditve je referent dokazal z mnogimi primeri in je med drugim opozoril na razmeroma visoko ceno lanskega zgodnjega krompirja, s katero so se okoristili samo veleposestniki, in na nakup cenene koruze v jeseni ter na pitovno akcijo svinj, ki bo koristila spet samo veleposestnikom. Dokazal je, da je edina prava zastopnica koristi malega in srednjega kmeta Kmečka zveza za Slovensko Koroško, ki pa še danes nima mesta v deželni in okrajnih kmetijskih zbornicah, čeprav ji to zastopstvo po vseh demokratičnih pravicah pripada. Vse kaže, da se Kmečke zveze bojijo, ker stoji dosledno na strani interesov našega malega in srednjega delovnega kmeta.

Vsi navzoči kmetje so izvajanja tovariša Singerja spremljali z velikim razumevanjem in odobravanjem.

RAZVOJ SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA

Slovenci so bili že v svoji prvotni domovini južni Rusiji vneti čebelarji. Ko so se v drugi polovici 6. stoletja naselili po sedanjih krajih, so s seboj pripeljali tudi čebele. Pri marsikateri kmetiji je bil pridelek medu in voska več vreden kakor pridelek žita ali mladih živali. Čebelarili so v skladah, kasneje v preprostih kmetiskih panjih, ki se danes imenujejo kranjčiči.

V dobi pred Janšo

Ki je bil rojen leta 1743., so gojili čebele v večji meri le na veleposestvih graščakov, samostanov in posvetne duhovščine. Kmetje, ki so se pečali s čebelarstvom v manjši meri, so graščakom morali oddati desetino pridelka. V čebelarstvu so vežbali drug drugega. Med njimi je bilo gotovo mnogo talentov, ki pa se niso mogli razviti. Tudi Janšev izredni čebelarški talent bi bil ostal neznan, da ni odšel na Dunaj za čebelarkega učitelja. V nemščini je spisal svojo znamenito knjigo »Popolni nauk v čebelarstvu«, ki je doživela več izdaj. Prevedena je bila tudi v češčino. S svojim znamenitim delom je seznanil Janša slovenske čebelarje in njih čebele z vsem kulturnim čebelarškim svetom.

V 18. stoletju

Je bilo čebelarstvo na Slovenskem dobro razvito zlasti po Gorenjskem in Koroškem. Ko je leta 1792 izšla Janševa knjiga v slovenščini, je to vidno vplivalo na napredek čebelarstva. Pridelek medu in voska pa je kljub temu nazadoval. Pašnike in gozdove, kjer so čebele imele bogato pašo, so začeli izboljševati in čistiti. Ajde, zlasti črne, niso več sejali v toliki množini kot prej. Njive in travnike so začeli gnojiti z umetnimi gnojili, ki kvarno vplivajo na medede rastline. Zato je čebelarstvo v 19. stoletju začelo propadati. Treba je bilo najti nove načine v čebelarjenju. Vpeljali so moderne panje s ploščicami in mediščcem. V njih se dajo rojji preprečevati, donos medu pa zvišati.

Čebelarji se organizirajo

Ker so se čebelarji začeli zavedati, da je mogoče napredovati le v skupnosti, so leta 1873 ustanovili »Kranjsko društvo za umno čebelarstvo«, ki so ga kmalu preimenovali v »Slovensko društvo za umno čebelarstvo«. Izdajalo je list »Slovensko čebelo«. Organizacija ni imela življenjske moči, zato je leta 1876 prenehala.

Leta 1883 so ustanovili »Čebelarstvo in

sadjarsko društvo za Kranjsko«. Izdajalo je list »Slovenski čebelar in sadjerejec«, tudi to društvo je leta 1889 prenehalo. Prav tako list.

Brez društva in glasila čebelarji niso mogli ostati. Zato so leta 1898 ustanovili »Slovensko čebelarstvo«, ki je še isto leto začelo izdajati list »Slovenski čebelar«. Ta izhaja še danes. Njuna zasluga je, da se je slovensko čebelarstvo povzpelo na tako visoko stopnjo.

Do druge svetovne vojne je Slovensko čebelarstvo imelo 160 delujočih podružnic, ki so bile po vseh večjih krajih Slovenije. Štele so 3500 članov. List je izhajal v 4000 izvodih.

Slovensko čebelarstvo je v času okupacije mnogo trpelo

Nešteti čebelnjaki so postali žrtev bojev. Mnogo čebelnjakov s panji in čebelami vred so požgali Italijani. Nemški okupator pa je čebele zaplenil in odpeljal, zlasti v izseljeniškem pasu ob Savi. Večino čebelarških knjižnic je požgal.

Po narodno osvobodilni borbi se je društvo preosnovalo v »Čebelarstvo zadruga Slovenije v Ljubljani«. V njej so vključeni tudi železničarji, ki so poprej imeli svojo Čebelarstvo zadruga.

Čebelarstvo za Slovenijo se je lepo razvilo

Danes šteje 5500 članov, ki so porazdeljeni na 27 podružnic. Te imajo 180 čebelarških družin. Zadruga ima v Ljubljani svoj »Janšev dom«.

Kakor v Sloveniji, so vojni dogodki čebelarstvu prizadejali mnogo škode tudi po ostalih delih Jugoslavije, zlasti tam, kjer so divjali boji

Ker se je število čebelarških družin povsod zmanjšalo, je to velika škoda za narodno gospodarstvo. Dokazano je, da čebele desetkrat več koristijo kmetovalcu kakor čebelarju, ker oprasujejo sadno drevje in druge kulturne rastline, ajdo, repico, deteljo itd. Kolike koristi bi bile čebele prav sedaj v prvih povojnih letih, ko še vedno vlada pomanjkanje nekaterih pridelkov, ker bi se njih produkcija dvignila, ako bi bila mogoča pravilna oprasitev. Iz tega lahko sklepamo, kako potrebno bi bilo, da bi se število čebelarških družin čimprej dvignilo na predvojno stanje. To se bo zgodilo tedaj, ko bo vsaj nekaj ugodnih čebelarških letin. Posledica tega bi tudi bila, da bi čebelarji pridelali večje količine medu.

Nekaj o vitaminih

Brez hrane ni življenja. Iz hrane telo ōrpa snovi, s katerimi obnavlja obrabljene dele, iz hrane dobiva snovi za rast, hrana daje telesu toploto in moč za delo. Hrana je sestavljena iz beljakovin (meso, jajca), ogljikovih hidratov (škrob, sladkorji), maščob (mast, olje, maslo) in raznih soli (kuhinjske, fosforjeve, železove, kalcijeve itd.). Pravilna hrana je mešana, vsebovati mora vse neštete snovi v pravilnem razmerju. Meso ima veliko beljakovin, večkrat tudi precej maščob, pa malo ogljikovih hidratov. Kruh pa ima veliko ogljikovih hidratov (škrob), pa malo beljakovin in skoraj nič maščob. Grah, fižol in leča imajo poleg škroba tudi precej beljakovin, krompir pa skoraj sam škrob. Zelenjave in sadje so skoraj brez beljakovin in masti, pa tudi škroba nimajo veliko. Vendar so za pravilno prehrano potrebni, ker vsebujejo mnogo dragocenih snovi, takih namreč, ki bi nam jih sicer manjkalo, pa nam omogočajo dobro prebavo. — Nič manj kot hrana nam je potrebna voda. Hrana je torej za naše telo, kar sta premog in voda za lokomo-

tivo: »Ženeta« nas, da delamo, da živimo. Še pred nekaj stoletji je bilo potovanje z ladjo v oddaljene dežele nevarno ne le zaradi viharjev, temveč tudi zato, ker so ljudje na potovanju oboleli za težko boleznijo, imenovano skorbut. Hrane so imeli dovolj in zaradi lakote ni nihče obolel. Ker pa je potovanje trajalo več tednov in celo več mesecev, sveže meso in zelenjava pa toliko časa ne bi ostali užiti, so na ladjo jemali predvsem konzervirano hrano, to je močno prekuhano.

Dolgo je trajalo, preden so ljudje prišli na misel, da s kuhanjem uničimo neke nezane snovi, ki sicer nimajo nobene hranilne vrednosti, ki so pa za zdravje neobhodno potrebne. Šele holandski zdravnik Eijkman je pojasnil zvezo med boleznijo in nepravilno pripravljeno hrano. Opazoval je kaznjence na otoku Javi, ki so jih skoraj izključno hranili z rižem. Dokler so dobivali riž iz starih luščilnic, ki so dajale nepoliran riž, so bili kaznjenci zdravi, ko so pa uvedli nove ameriške luščilnice, so kaznjenci zboleli na težki boleznijo, imenovani beriberi. Eijkman je

poliranemu rižu dodal luskinde (otrobe) in kaznjenci so ozdraveli. S tem je dokazal, da morajo v otrobih biti neke snovi, ki preprečujejo bolezen. Kasneje se je posrečilo te snovi natančno spoznati in celo umetno izdelovati. Imenujemo jih vitamine.

Vitamini nas ne hranijo, nimajo nobene hranilne vrednosti, so pa tako pomembni, da je življenje brez njih nemogoče. Vse živali, ki so jim dajali najboljšo hrano, v kateri pa so namenoma uničili vitamine, so v kratkem poginile.

Hrana, ki jo uživamo, vsebuje vitamine, nekatera več, druga manj. Naše telo ne more samo ustvarjati vitaminov.

Vitaminov je več vrst. Nekateri so za vročino zelo občutljivi. S kuhanjem, zlasti z večkratnim kuhanjem jih uničimo. Pregrete in prevrete jedi ne izgubijo le okusa, temveč tudi vitamine. Večkrat prevreto mleko je brez vitaminov. Predolgo kuhana zelenjava (špinaca itd.) izgubi vitamine. Mnogo vitaminov je v vodi, v kateri kuhamo zelenjavo. Zato jo kuhamo z malo vode in vode ne odlijemo. Prestan krompir ni dober. Surovo kislo zelje ima več vitaminov kot kuhano. Črn kruh je bolj zdrav kot bel, ker imajo otrobi mnogo vitaminov, škrob pa nič!

Vitamini so torej predvsem v rastlinski hrani. Špinaca, korenje, paradižniki, paprika, limone, šipek, sadje in kislo zelje so posebno cenjeni. Nekaj jih je tudi v krompirju in solati. Posušena zelenjava in sadje sta skoro brez vitaminov. Nekateri vitamini so v svežem mesu, zlasti v jetrih in ledvicah, v svežem mleku in jajcih.

Naša hrana je tako sestavljena, da za zdravega odraslega človeka vsebuje dovolj vitaminov, seveda če se iz kakršnega koli vzroka ne hranimo preveč enostransko. V določenih dobah pa vitamini, ki so v hrani, ne zadoščajo. V boleznijo človek hitro porabi vse zaloge vitaminov, ki itak niso velike. Zato je že med boleznijo in tudi po njej treba umetno dodajati vitamine kot zdravilo.

Različne vitamine označujejo z začetnimi črkami abecede: A, B, C, D, itd. Vitamina D je v naši hrani navadno premalo. Potreben je zlasti otrokom in dojenčkom. Ta vitamin se obenem z drugimi nahaja v ribjem olju. Od februarja do maja dajte otrokom ribjega olja. Tistim, ki olja res nikakor ne prenesejo, bo zdravnik D-vitamin zapisal v kapljicah.

Vitaminov ne moremo zaužiti preveč. Če jih uživamo več, kot je potrebno, se odvišni del pač ne izkoristi, škodovati pa ne more. Edino D-vitamin je tak, da lahko škoduje, če bi ga otroci dobili preveč. Dr. R.

Blizu gozda sta Šantač in Petruh ostala sama; težki butari sta oba zasopila, zato sta se naklonila v breg in se posvetovala. Šantač je poznal v gozdu neko skrev (skalnato skrivališče).

Toda dolgo nista počivala. Popadla ju je neka čudna zavist, da bi se njih tovariši mogli pred njima vrniti v vas in ta čut ju je gnal dalje. Šantač je dobro poznal kraj in kmalu sta se dotipala do skrevi, majhne, suhe votline v bregu. Potem sta jo ucvrila nazaj v vas.

Skoraj vsa šestorica se je hkrati znašla v reznjaku, kot bi bili izmerili daljavo. Magacina še niso izvohali. Spet so izginili z butarami v noč. Vrnili so se še dvakrat in še dvakrat odšli. Vsem se je iskril iz oči naraščajoči pohlep. Njihovi zakladi moke, masti, slanine, mesenine, tobaka in drugih slasti v gozdu so rasli. Medtem ko so spočetka jemali le stvari, ki so se jim zdele najkoristnejše, so pozneje postali izbirnejši in začeli stikati za slastinami, za likerji, za cigarami in cigaretami.

Moralo je že biti okoli treh ponoči, ko se je petič prvi povrnil v magacin žagar Pasterk. Toda že v reznjaku je butnil ob postavo, ki se je davila z vrečo moke. Magacinska vrata so bila na stečaj odrtjena in notri je bila luč.

»Kaj je?« je strastno ušlo Pasterku. »Magacin! Ogromno skladišče blaga...«

Pasterk je pogoltnil neprijetni občutek. »Neke svinje so že vso noč vlačile iz njega...«

Zdaj je bilo že vse dejano. Ko so se vrnili ostali, je bil magacin že poln plenilcev; tisti, ki so ga odkrili, so komaj še mogli zraven. Pa se niso niti silili. Z notranjim zadoščenjem so opazili, kako se ljudje prerivajo, kako kolnejo, kako vzdihujejo pod bremenimi vrečami in kako otmiljejo drug drugemu.

Množica je bila zmeraj številnejša, na dvorišču je migljalo vse polno svetilk, iz kleti so prihajali pijanci in razbijali.

Odkritje tega skladišča ni vzbudilo le gladu ljudstva, temveč je znova razvnelo sovrašтво do Gnide.

»Tat, lopov, goljuf...«

»Kje je... kje je ta hudič?«

Dvajset, trideset glasov je grozilo. Mnogi se niso brigali toliko za delež pri plenu, kakor za zadoščenje sovraštvu, za obračun, ki ga je treba napraviti z Gnido.

Iz svinjaka so zadoneli pijani, razburjeni glasovi ljudi, ki so odkrili Gnido. Mož je bil med tem prišel k zavesti in vznak ležeč je topo strmел v strop; po

vsem životu so ga skelele grozne bolečine, glava mu je bila zabuhla od oteklina in mu je hotela počiti. Bil je tako izdelan, da mu že skoraj ni bilo do življenja.

»Dober večer, gospod rekvizitor! Kako se imate v vašem novem domu?«

Cinično so se režali zadržti obrazi čez ograjo.

Gnidove krvave oči so se sovražno zakotalile v jamah. S slabim glasom, polnim prezira, je bleknil:

»Ali ste prišli, da me ubijete?«

»He, to bi ti dišalo! Ampak tako dober kup ne boš odnesel!«

»Prav za prav bi spadali sem noter še Šrauf, paznik Onuk, direktor, nadgozdar Dudaš in še mnogo, mnogo drugih!«

»Vsi pridejo še na vrsto!«

»Dajte mi piti!« je tedaj z velikim notranjim naporom rekel Gnida. Potem je še komaj slišno dodal: »Če ste ljudje!«

Toda niti ta vzdih ni omečil množice.

»Svinja je žejna. Dajte svinji piti!« je zavpilo deset grl.

Od zadaj so pritiskali v hlev ljudje in vpili.

Skozi gnečo sta se nenadoma prerila Močivski Petruh in rudar Kordež z velikim vedrom pomij v rokah. Ko sta postavila škač v slamo poleg Gnide, je razsrjena množica zavpila:

»V korito, v korito!«

Petruh in Kordež sta izpraznila posodo v svinjsko korito.

»Pij!« je zarjul ves hlev.

Ker je bil Gnida preslab, da bi se dvignil, so ga zgrabile pesti in mu nastavile glavo v korito. In glej — Gnida je začel lokati umazano, godljiasto tekočino, da si ugasi pekočo žejo.

Nekaj glasov je kar presunjeno zataranalo:

»Moj Bog... pije... pije!«

Množica je bila v prvem hipu vsa iz sebe; lokajoče, žejno srebanje Gnidovih ust ji je šlo skozi mozeg in zdelo se je, da se je v njej vzbudilo usmiljenje do tega pokvarjenca v svinjaku. Toda strast osvete je takoj spet zadušila čut trenutne človečanske zavesti.

»Vtaknite mu glavo v pomije!«

»Naj se nažre za vselej!«

Šoga, ki je prespala prvo pijaństwo, je z okrvavljenimi očmi pogledala v svinjak, nato pa zakričala:

»Dajte ga meni; — meni ga dajte!«

Toda bila je tako slaba, da se je morala držati za ograjo železnega kotca.

Množica je krehetala:

»Šoga, daj ga, poščij ga...«

Gnida je z zaprtimi očmi obležal na stelji; nekaj časa so se ljudje še vsajali nanj, potem pa, ko so videli, da ni v njem nobenega odpora več, so drug za drugim začeli zapuščati hlev.

Svinjak je ostal prazen, le prašiči v sosednjih kotelih se še dolgo niso mogli pomiriti.

Petruh in Šantač sta proti jutru začela prazniti skrev. Ker je bila Jazbina zelo daleč, sta dopoldne samo dvakrat napravila pot do Močivja in nazaj. Ko sta prvič prikrivila v Močivje, se je mati sesedla od strahu; niti celi boh slanine je ni mogel razvedriti. (Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Glavni urednik: Franjo Ogrin, odgovorni urednik: France Kosutnik, oba Celovec Salmstraße. Uprava: Celovec, Völkermarkter Straße 21. Dopolni naj se posiljajo na naslov: Celovec, (Klagenfurt), Postschließfach 272. Tiska: Karantner Volksverlag G. m. b. H. Celovec 10. Oktoberstraße 7